

กฎหมายเกี่ยวกับการจัดหาล่ามในชั้นสอบสวน*

LAWS REGARDING PROCURING INTERPRETERS AT THE INQUIRY LEVEL

วีรยุทธ ตาฮา

Weerayoot Taha

มหาวิทยาลัยรังสิต

Rangsit University, Thailand

E-mail: weerayoottaha@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาถึงสภาพปัญหาในทางกฎหมายเกี่ยวกับการจัดหาล่ามในชั้นสอบสวน 2) ศึกษาเปรียบเทียบกฎหมายเกี่ยวกับการจัดหาล่ามในชั้นสอบสวนของไทยกับต่างประเทศ 3) สร้างกฎหมายเพื่อแก้ไขเพิ่มเติมตัวบทกฎหมายเกี่ยวกับการจัดหาล่าม การวิจัยนี้เป็นการวิจัยทางเอกสาร โดยศึกษาค้นคว้าจากเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ผลการวิจัยพบว่า แม้มีประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 13 อยู่แล้วแต่ยังพบปัญหาจากตัวบทกฎหมายที่บัญญัติไม่ครอบคลุม ได้แก่ ประเด็นคุณสมบัติล่าม ระบุว่า “กรณีไม่สามารถพูดหรือเข้าใจภาษาไทยและไม่มีล่าม” ซึ่งหากผู้กรณีจัดหาล่ามกันเองถือว่า มีล่ามตามกฎหมาย แต่ถ้าเป็นล่ามที่ขาดความรู้ความสามารถด้านการล่ามอย่างดีพอ ถือว่าล่ามนั้นไม่มีคุณสมบัติเพียงพอในการเป็นล่ามในชั้นสอบสวนได้ ก่อให้เกิดความเสียหายในกระบวนการสอบสวนเป็นอย่างยิ่ง ส่งผลให้การสอบสวนคดีอาญานั้นมิชอบด้วยกฎหมาย ส่วนประเด็นการจัดหาล่าม ตัวบทกฎหมายกำหนดแต่เพียง “ให้พนักงานสอบสวนจัดหาล่ามให้โดยมิชักช้า” ไม่ครอบคลุมว่าจะจัดหาล่ามได้จากที่ใด โดยวิธีการใด ยังเป็นปัญหาต้องแก้ไขให้ครบถ้วนสมบูรณ์เช่นเดียวกัน จากการเปรียบเทียบกฎหมายของแต่ละประเทศ ถึงคุณสมบัติและการจัดหาล่าม ได้แก่ สหรัฐอเมริกา มีสภาตุลาการทำหน้าที่กำหนดคุณสมบัติล่ามและสำนักงานบริหารศาลมีหน้าที่คัดเลือกและรับรองล่าม อังกฤษ มีหน่วยงานบริหารสังคมท้องถิ่นคอยให้บริการล่ามตลอดจนล่ามต้องผ่านการตรวจสอบประวัติอาชญากรรมทุกคน ส่วนออสเตรเลีย มีประมวลจริยธรรมและประมวลจรรยาบรรณล่าม และมีหน่วยงานรับรองวิทยฐานะล่ามแห่งชาติ ทำหน้าที่กำหนดคุณสมบัติและรับรองวิทยฐานะล่าม สามารถนำมาประยุกต์เพื่อแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายของไทยให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

* Received 19 June 2021; Revised 5 August 2021; Accepted 24 August 2021

คำสำคัญ: กระบวนการยุติธรรม, การสอบสวน, พนักงานสอบสวน

Abstract

The objectives of this research paper were: 1) to study the legal problems related to the procurement of interpreters at the investigative stage; 2) to compare the law relating to the procurement of interpreters in the interrogation stage in Thailand and abroad; 3) to create a law to amend the law on with the provision of an interpreter is a documented research by searching from various documents related It was found that even though there is a Criminal Procedure Code section 13, there are still problems that are not covered, such as the issue of the interpreter's qualifications, saying that "in the case of unable to speak or understand Thai and without an interpreter", if the parties provide an interpreter themselves, it is considered having an interpreter according to the law. But if you get an interpreter that doesn't have a good enough interpreter qualification It is deemed that the interpreter does not qualify as an interpreter in the interrogation class. There was a lot of damage in the investigation process. As a result, criminal investigations are unlawful. As for the issue of procuring an interpreter the law only states that the "inquiring officer shall provide an interpreter without delay" does not cover where an interpreter can be obtained or by any means, it must also be completely revised. Compare the laws of each country. Regarding qualifications and provision of interpreters, the United States has a judicial council responsible for defining interpreter qualifications and the court administration is responsible for selecting and certifying English interpreters. Every interpreter must have a criminal background check. Australia There is a code of ethics and an interpreter code of conduct. and has a national interpreter accreditation agency Serves to determine qualifications and certify accreditation as an interpreter. brought to amend the laws of Thailand to be more complete

Keywords: judicial process, investigation, investigative officer

บทนำ

โดยที่แต่ละภูมิภาคของประเทศไทยมีภาษาท้องถิ่นหรือภาษาถิ่นที่แตกต่างกันไป ตลอดจนมีชาวต่างชาติเข้ามาอาศัยเป็นจำนวนมาก บุคคลดังกล่าวส่วนใหญ่จะใช้ภาษาของตนเองในการพูดสื่อสารในชีวิตประจำวัน และส่วนใหญ่ไม่สามารถพูดหรือเข้าใจภาษาไทยได้

อย่างถ่องแท้ เมื่อเหตุคดีอาญาเกิดขึ้นกระบวนการสอบสวนของไทยบังคับให้ใช้ภาษาไทยในกระบวนการสอบสวน จึงเกิดปัญหาในการสื่อสารระหว่างพนักงานสอบสวนกับบุคคลดังกล่าว ความเข้าใจในภาษาที่ใช้ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาเป็นประเด็นหนึ่งของการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมของรัฐ ฉะนั้นหากบุคคลทุกคนในคดีอาญาไม่สามารถเข้าใจภาษาซึ่งใช้ในกระบวนการดำเนินคดีแล้ว การเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมอย่างเท่าเทียมกันย่อมเป็นไปได้ (ณัฐอร ศรีสว่าง, 2558) ดังนั้น ล่าม จึงมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง เป็นองค์ประกอบที่สำคัญในกระบวนการสอบสวน เพื่อที่จะทำหน้าที่ในการแปลภาษาให้เกิดความเข้าใจระหว่างกันและเป็นตัวกลางในการสื่อสารจากภาษาหนึ่งเป็นอีกภาษาหนึ่ง เพื่อก่อให้เกิดความเข้าใจที่ถูกต้องตรงกันแก่คู่กรณีในคดีอาญา อันได้แก่ ผู้เสียหาย ผู้ต้องหา และพยานที่เกี่ยวข้อง ให้กระบวนการสอบสวนสามารถดำเนินการต่อไปได้ เป็นการดำเนินกระบวนการยุติธรรมทางอาญาในชั้นสอบสวนให้เกิดความเป็นธรรมกับคู่กรณีในคดีทุกฝ่าย โดยเฉพาะผู้ต้องหา หากล่ามทำให้ผู้ต้องหานั้นเข้าใจข้อกล่าวหา พฤติการณ์แห่งคดี และกระบวนการดำเนินคดีอย่างถูกต้องชัดเจนแล้ว ก็จะทำให้ผู้ต้องหามีความสามารถต่อสู้คดีได้อย่างเต็มที่และได้รับความเป็นธรรม (สมนึก เขมทองคำ, 2559)

ในระดับสากลได้ให้การรับรองถึงสิทธิในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม (Access to justice) ถือเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่สำคัญยิ่งอย่างหนึ่งของมนุษย์ ประชาชนทุกคนต้องสามารถเข้าถึงได้โดยไม่ถูกจำกัดสิทธิ อันเนื่องจากวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี ภาษา ศาสนา ความเชื่อที่แตกต่างกัน ทุกคนย่อมมีสิทธิเท่าเทียมกัน ได้รับความคุ้มครองตามกระบวนการของกฎหมายอย่างเป็นธรรม และหลักประกันสิทธิของผู้ต้องหาหรือจำเลยในการมีล่าม มีบทบัญญัติที่มุ่งคุ้มครองสิทธิของบุคคลที่เพิ่งจะได้รับผลการปฏิบัติจากรัฐต่างๆ อย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน โดยปราศจากความแตกต่างไม่ว่ากรณีใดๆ (ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน, 1948) ในการดำเนินคดีอาญาต่อบุคคลซึ่งต้องหาว่ากระทำความผิดนั้น ทุกคนย่อมมีสิทธิที่จะขอความช่วยเหลือให้มีล่ามโดยไม่คิดมูลค่า หากไม่สามารถพูดหรือเข้าใจภาษาที่ใช้ในศาลได้ (กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง, 1966) และบุคคลใดถูกกล่าวหาว่าได้กระทำความผิดอาญา มีสิทธิที่จะได้รับการช่วยเหลือจากล่ามโดยไม่คิดมูลค่า หากบุคคลนั้นไม่สามารถพูดหรือเข้าใจภาษาที่ใช้ในกระบวนการพิจารณาคดีในชั้นศาลได้ (อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิมนุษยชนแห่งยุโรป, 1950) ส่วนของประเทศไทยก็ได้บัญญัติถึงสิทธิต่างๆ ข้างต้นให้สอดคล้องกับระดับสากล บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ให้การคุ้มครองเช่นกัน ได้แก่ มาตรา 27 วรรคหนึ่งและสาม ว่าบุคคลย่อมเสมอภาคในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกันการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล ไม่ว่าด้วยเหตุความแตกต่างในเรื่องต่างๆ หรือเหตุอื่นใดจะกระทำได้ (สิทธิพล ทวีชัย การ, 2549) ตลอดจนประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ก็ได้กำหนดในเรื่องล่ามไว้ ให้

สอดคล้องกับกฎหมายในระดับสากลดัง อีกทั้งสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560

แต่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 13 กำหนดในเรื่องล่ามยังไม่ครอบคลุมถึงประเด็นสำคัญ คือ ประเด็นเรื่องคุณสมบัติของล่ามและประเด็นการจัดหาล่าม ทั้งสองประเด็นดังกล่าวมีความสำคัญอย่างยิ่ง ประเด็นคุณสมบัติ เช่น ล่ามควรมีหลักเกณฑ์มาตรฐานอย่างน้อยต้องจบการศึกษาระดับปริญญาตรีด้านภาษาศาสตร์ มีความรู้ความสามารถทั้งภาษาไทยและภาษาที่จะทำการแปลเป็นอย่างน้อยต้องใกล้เคียงกับเจ้าของภาษา ต้องได้รับการฝึกอบรมทางการล่าม ผ่านการทดสอบความรู้ความสามารถในการแปล และผ่านการประเมินผลตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด ต้องมีทักษะทางการพูดสามารถใช้คำศัพท์ต่างๆไปและเข้าใจคำศัพท์ทางกฎหมาย อีกทั้งล่ามต้องเลือกใช้ถ้อยคำและน้ำเสียงที่ถูกต้องสามารถแปลถูกต้องอย่างแม่นยำ และด้านการจัดหาล่าม เดิมกฎหมายกำหนดไว้เพียงให้พนักงานสอบสวนมีหน้าที่จะต้องจัดหาล่ามโดยไม่ชักช้า ไม่ได้กำหนดวิธีการจัดหาล่ามที่ชัดเจนว่าสามารถที่จะจัดหาล่ามได้จากที่ใด โดยวิธีการใด ลักษณะเช่นนี้เป็นการกำหนดโดยไม่มีหน่วยงานจัดหาล่ามรองรับ ซึ่งกฎหมายต้องเปิดช่องทางให้มีการจัดตั้งหน่วยงานของรัฐเพื่อให้การสนับสนุนส่งเสริมในการจัดหาล่าม โดยให้หน่วยงานที่จัดตั้งมีอำนาจหน้าที่ในการวางหลักเกณฑ์คุณสมบัติและการคัดเลือกบุคคลที่จะมาทำหน้าที่ล่าม เพื่อเตรียมพร้อมล่ามไว้สำหรับผู้ที่ไม่สามารถพูดหรือเข้าใจภาษาไทยและพนักงานสอบสวนใช้ในกระบวนการสอบสวน การสอบสวนที่ใช้ล่ามที่ขาดคุณสมบัติหรือการสอบสวนที่ไม่มีล่าม ส่งผลให้คำให้การหรือคำพยานต่างๆ ไม่สามารถรับฟังเป็นพยานหลักฐานในชั้นอัยการและชั้นพิจารณาคดีของศาลได้เกิดความเสียหายในกระบวนการสอบสวนของไทยเป็นอย่างยิ่ง ตลอดจนส่งผลให้การสอบสวนในครั้งนั้นๆ เป็นการสอบสวนที่มีข้อบกพร่องด้วยกฎหมาย

จากการศึกษาเปรียบเทียบกับกฎหมายต่างประเทศในเรื่องเดียวกัน ได้แก่ ประเทศสหรัฐอเมริกา ด้านคุณสมบัติของล่าม มีสภาตุลาการ (The Judicial Council) มีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดมาตรฐานและคุณสมบัติสำหรับบุคคลที่จะเป็นล่าม ในเบื้องต้นต้องสำเร็จการศึกษาและมีความรู้ความชำนาญทั้งภาษาอังกฤษและภาษาที่จะทำการแปล ล่ามต้องได้รับใบรับรองคุณวุฒิอย่างน้อย 2 ปี ด้านการจัดหาล่ามมีสำนักงานบริหารศาลสหรัฐอเมริกา มีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดโปรแกรมรับรองและคัดเลือกบุคคลที่มีคุณสมบัติเพื่อทำหน้าที่ล่ามในกระบวนการยุติธรรม และมีหน้าที่อำนวยความสะดวกในการใช้ล่ามที่จัดทำโดยสภาตุลาการ (กฎหมายว่าด้วยล่ามในศาลของสหรัฐอเมริกา, 1827) ประเทศอังกฤษ ด้านคุณสมบัติของล่ามต้องขึ้นทะเบียนไว้กับหน่วยงาน National Registered Public Service Interpreters ไว้ก่อนต้องมีเอกสารหลักฐานยืนยันจากหน่วยงานของรัฐที่ว่าจ้างต้องมีการต่อทะเบียน และต้องผ่านงานล่าม 400 ชั่วโมง ที่สำคัญต้องผ่านการตรวจสอบประวัติทางด้านอาชญากรรมทุกคน หากมีหน้าที่จะต้องทำงานกับเด็กหรือเยาวชนหรือคนที่ด้อยสติปัญญาต้องผ่านการตรวจสอบประวัติ

อาชญากรรมที่ละเอียดและลึกลงไปอีก ด้านการจัดหาล่าม มีหน่วยงานบริหารสังคมท้องถิ่นให้การสนับสนุนมีหน้าที่ในการจัดทำบัญชีรายชื่อล่ามทั้งหมด ซึ่งเป็นล่ามที่มีประสบการณ์สูงและมีความเชี่ยวชาญเตรียมพร้อมไว้สำหรับให้เจ้าพนักงานตำรวจได้จัดหาล่ามให้กับผู้ต้องหาหรือคู่กรณีในคดีอาญา และประเทศออสเตรเลีย ด้านคุณสมบัติล่าม มีหน่วยงานรับรองคุณสมบัติวิทยฐานะสำหรับล่ามและนักแปลแห่งชาติ มีหน้าที่ในการกำหนดมาตรฐานคุณสมบัติและให้การรับรองวิทยฐานะของล่าม ส่วนด้านการจัดหาล่าม จะจัดหาล่ามผ่านสถาบันล่ามและนักแปลแห่งชาติ โดยล่ามที่มีคุณสมบัติ มีทักษะ ความรู้ความสามารถ และความประพฤติตามแนวทางที่ประมวลจริยธรรมและประมวลจรรยาบรรณกำหนดไว้

จากการศึกษาวิจัยถึงสภาพปัญหาในทางกฎหมายเกี่ยวกับการจัดหาล่ามในชั้นสอบสวน และได้ศึกษาเปรียบเทียบกฎหมายเกี่ยวกับการจัดหาล่ามในชั้นสอบสวนของไทยและต่างประเทศทั้ง 3 ประเทศข้างต้นพบข้อดีในแต่ละประเทศ จะได้นำเอามาเป็นแนวทางในสร้างกฎหมายเพื่อแก้ไขเพิ่มเติมตัวบทกฎหมายเกี่ยวกับการจัดหาล่าม ให้ครอบคลุมประเด็นคุณสมบัติล่ามและวิธีการจัดหาล่ามต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึงสภาพปัญหาในทางกฎหมายเกี่ยวกับการจัดหาล่ามในชั้นสอบสวน
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบกฎหมายเกี่ยวกับการจัดหาล่ามในชั้นสอบสวนของไทยกับต่างประเทศ
3. สร้างกฎหมายเพื่อแก้ไขเพิ่มเติมตัวบทกฎหมายเกี่ยวกับการจัดหาล่าม

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยทางเอกสาร (Documentary Research) โดยศึกษาวิจัยค้นคว้ารวบรวมจากเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง อาทิเช่น ตัวบทกฎหมาย ตำรากฎหมาย วิทยานิพนธ์ สารนิพนธ์ เอกสารวิจัย บทความวิชาการที่เกี่ยวข้องต่างๆ และค้นคว้าข้อมูลทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเป็นหลัก จากแหล่งข้อมูลทั้งภายในและภายนอกประเทศที่เกี่ยวกับการจัดหาล่ามในชั้นสอบสวน อีกทั้งนำกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดหาล่ามในชั้นสอบสวนของต่างประเทศ ได้แก่ ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศอังกฤษ และประเทศออสเตรเลีย มาเปรียบเทียบวิเคราะห์ สังเคราะห์ เพื่อได้มาซึ่งแนวทางในการบัญญัติกฎหมายเพื่อให้ครอบคลุมถึงมาตรฐานคุณสมบัติของล่ามและการจัดหาล่าม

ผลการวิจัย

1. การศึกษาถึงสภาพปัญหาในทางกฎหมายเกี่ยวกับการจัดหาล่ามในชั้นสอบสวนอันเกิดจากตัวบทกฎหมาย พบว่าแม้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 13 ได้

กำหนดเรื่องเกี่ยวกับล่ามไว้แล้ว แต่ยังพบปัญหาที่เกิดจากการบัญญัติกฎหมายที่ไม่ครอบคลุม ได้แก่ ประเด็นคุณสมบัติล่ามและประเด็นการจัดหาล่าม กฎหมายกำหนดแต่เพียงว่า “กรณีไม่สามารถพูดหรือเข้าใจภาษาไทยและไม่มีล่าม” ไม่ปรากฏคุณสมบัติของล่ามอยู่ด้วย ทางกลับกันหากมีล่ามโดยคู่กรณีในคดีจัดทำกันเองมาเป็นล่ามแก่ตน ก็จะไม่เข้าองค์ประกอบที่ว่า “ไม่มีล่าม” ถือว่ามีล่ามตามตัวบทกฎหมายและไม่ขัดต่อกฎหมาย หากแต่ล่ามคนดังกล่าวเป็นล่ามที่ขาดซึ่งคุณสมบัติในการเป็นล่ามจะเกิดผลเสียต่อกระบวนการสอบสวนได้ คุณสมบัติของล่าม ล่ามต้องมีคุณสมบัติ ดังนี้ ล่ามต้องจบการศึกษาด้านภาษาศาสตร์ ตลอดจนล่ามต้องมีความรู้ความสามารถทั้งภาษาไทยและภาษาที่จะทำการแปลเป็นอย่างดี ล่ามต้องผ่านการฝึกอบรมความรู้ทางด้านการล่ามและได้รับการทดสอบความรู้ความสามารถในการแปล อีกทั้งต้องประเมินผลให้ผ่านตามเกณฑ์ที่กำหนด ล่ามต้องมีทักษะทางด้านการล่ามเป็นอย่างดี สามารถแปลถูกต้องอย่างแม่นยำ คุณสมบัติที่สำคัญที่สุดล่ามต้องมีคุณธรรมและต้องซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น กรณีล่ามขาดคุณสมบัติเรื่องคุณธรรมและความซื่อสัตย์ เช่น ล่ามเป็นผู้มีส่วนได้เสียกับคู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งก็จะแปลคำให้การไม่เป็นไปตามความจริง จะตัดทอน หรือเพิ่มเติมข้อความที่แปล เพื่อให้คู่กรณีฝ่ายตนได้รับประโยชน์และคู่กรณีฝ่ายตรงข้ามได้รับความเสียหาย ด้านการจัดหาล่าม บทกฎหมายกำหนดแต่เพียงว่า “ให้พนักงานสอบสวนจัดหาล่ามให้โดยมิชักช้า” (พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา(ฉบับที่ 19), 2539) การที่กฎหมายกำหนดให้พนักงานสอบสวนมีหน้าที่ที่จะต้องจัดหาล่ามโดยไม่ชักช้า โดยไม่ได้กำหนดวิธีการจัดหาล่ามที่ชัดเจน เพื่อให้พนักงานสอบสวนสามารถจัดหาล่ามได้จากที่ใด โดยวิธีการใด กรณีนี้ ถือเป็นอีกปัญหาหนึ่งที่เกิดจากการบัญญัติตัวบทกฎหมายที่ไม่ครอบคลุม การกำหนดในลักษณะดังกล่าวไม่เปิดช่องทางไว้สำหรับให้มีการจัดตั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดหาล่ามไว้ ซึ่งเป็นหน่วยงานเพื่อให้การสนับสนุนส่งเสริมในการจัดหาล่าม โดยให้มีอำนาจหน้าที่ในการวางหลักเกณฑ์คุณสมบัติและการคัดเลือกบุคคลที่จะมาทำหน้าที่ล่าม เพื่อเตรียมพร้อมล่ามไว้สำหรับผู้ที่ไม่สามารถพูดหรือเข้าใจภาษาไทยหรือพนักงานสอบสวนใช้ในกระบวนการสอบสวน

2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบกฎหมายเกี่ยวกับการจัดหาล่ามในชั้นสอบสวนของไทยกับต่างประเทศ จากการวิจัยค้นคว้าพบว่าประเทศไทยจะมีส่วนคล้ายกับอังกฤษ ในชั้นสอบสวนเป็นหน้าที่ของพนักงานสอบสวนต้องจัดหาล่ามเช่นเดียวกัน และแตกต่างกับสหรัฐอเมริกาและออสเตรเลียด้วยระบบกฎหมายที่แตกต่างกันในชั้นสอบสวนจะดำเนินการโดยศาล ฉะนั้นศาลจึงมีหน้าที่ในการจัดหาล่าม เปรียบเทียบในประเด็นคุณสมบัติล่ามและการจัดหาล่าม ประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายกำหนดไว้ในเรื่องดังกล่าวแต่อย่างใด ส่วนสหรัฐอเมริกา อังกฤษ และออสเตรเลีย จะมีกฎหมายกำหนดถึงมาตรฐานเกี่ยวกับคุณสมบัติล่ามและการจัดหาล่ามไว้อย่างชัดเจน ดังนี้ ประเทศสหรัฐอเมริกา ด้านคุณสมบัติของล่าม กฎหมายกำหนดคุณสมบัติสำหรับผู้ที่จะเป็นล่ามต้องสำเร็จการศึกษาอย่างน้อยปริญญาตรี ต้องมีความรู้ความชำนาญทั้ง

ภาษาอังกฤษและภาษาที่จะทำการแปล ล่ามต้องมีใบรับรองคุณวุฒิ ส่วนด้านการจัดหาล่ามจะมีหน่วยงานซึ่งอำนาจหน้าที่ในการรับรองและคัดเลือกผู้ที่มีคุณสมบัติเพื่อทำหน้าที่ล่ามประเทศอังกฤษ ด้านคุณสมบัติของล่าม ต้องขึ้นทะเบียนไว้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไว้ก่อนและต้องต่อทะเบียนล่าม ต้องผ่านงานล่ามอย่างน้อย 400 ชั่วโมง ที่สำคัญต้องผ่านการตรวจสอบประวัติทางด้านอาชญากรรมทุกคน หากต้องทำงานกับเด็กหรือเยาวชนหรือคนที่ด้อยสติปัญญา ต้องผ่านการตรวจสอบประวัติอาชญากรรมที่ละเอียดและถี่ลงไปอีกระดับหนึ่ง ส่วนด้านการจัดหาล่าม จะมีหน่วยงานให้การสนับสนุนมีอำนาจหน้าที่ในการจัดทำบัญชีล่ามที่มีประสบการณ์สูงและมีความเชี่ยวชาญ เตรียมพร้อมไว้สำหรับให้พนักงานสอบสวนได้จัดหาล่ามให้กับคู่กรณีในคดีอาญา สุดท้ายประเทศออสเตรเลีย ด้านคุณสมบัติล่าม มีประมวลจริยธรรมและประมวลจรรยาบรรณกำกับไว้ และมีสถาบันล่ามและผู้แปลแห่งชาติ หน่วยงานนี้มีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดมาตรฐานคุณสมบัติและให้การรับรองวิทยฐานะของล่าม ส่วนด้านการจัดหาล่าม จะจัดหาผ่านหน่วยงานระดับชาติข้างต้น โดยจัดหาล่ามที่มีคุณสมบัติ มีทักษะความรู้ความสามารถ และมีความประพฤติตามแนวทางที่ประมวลจริยธรรมและประมวลจรรยาบรรณข้างต้นกำหนดไว้ ผลการวิจัยจากตัวบทกฎหมายของทั้ง 3 ประเทศ พบข้อดีข้อเด่นในเรื่องของวิธีการในการกำหนดคุณสมบัติและการจัดหาล่ามดังกล่าวมาแล้วข้างต้น ซึ่งกฎหมายของประเทศไทยยังไม่ได้กำหนดไว้ หากนำเอาเนื้อหาสาระมาตรการทางกฎหมายในเรื่องที่เกี่ยวข้องดังกล่าว นำมาประยุกต์สร้างกฎหมายเพื่อแก้ไขเพิ่มเติมตัวบทกฎหมายเกี่ยวกับการจัดหาล่าม ได้แก่ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 13 ให้ครอบคลุมในประเด็นคุณสมบัติและการจัดหาล่ามให้มีสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น จะเป็นผลดีกับระบบการสอบสวนของไทยเป็นอย่างยิ่ง

3. สร้างกฎหมายเพื่อแก้ไขเพิ่มเติมตัวบทกฎหมายเกี่ยวกับการจัดหาล่าม หรือเพื่อได้มาซึ่งแนวทางในการปรับปรุงตัวบทกฎหมายของไทยที่เกี่ยวข้องให้ครอบคลุมและเหมาะสมจากผลการวิจัยตามข้อ 1) และข้อ 2 ข้างต้น พบแนวทางในการสร้างกฎหมายเพื่อการแก้ไขปรับปรุงตัวบทกฎหมายของไทยที่เกี่ยวข้องกับล่าม ได้แก่ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 13 โดยอาศัยหลักการและเหตุผลในการร่างแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมาย คือ โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 13 เนื่องจากบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจัดหาล่ามในกระบวนการยุติธรรมยังไม่ครอบคลุมถึงเหตุผลและความจำเป็นในการแก้ไขเพิ่มเติม เพื่อให้ครอบคลุมในทุกประเด็นสำคัญในการจัดหาล่ามให้มีความเหมาะสมกับสภาพสังคมในปัจจุบัน และไม่ก่อให้เกิดภาระแก่คู่ความหรือคู่กรณีในคดี พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ และศาล และเพื่อเป็นการลดโอกาสในการใช้ดุลยพินิจเกินขอบเขตของเจ้าพนักงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง ให้เพิ่มเติมความต่อไปนี้เป็นวรรคเจ็ดของมาตรา 13 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ดังนี้ “ให้พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ หรือศาล จัดตั้งหน่วยงานให้มีอำนาจและหน้าที่ในการจัดหาบุคคลที่มีคุณสมบัติตามที่

กำหนดไว้เพื่อเป็นล้าม สำหรับผู้ที่ไม่สามารถพูดหรือเข้าใจภาษาไทย ตลอดจนหน่วยงานดังกล่าวมีอำนาจและหน้าที่กำหนดมาตรฐานคุณสมบัติของล้าม สำหรับใช้ในกระบวนการยุติธรรมให้ครอบคลุมทั้งระบบ ตามระเบียบกฎเกณฑ์ที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงานอัยการสูงสุด กระทรวงยุติธรรม หรือสำนักงานศาลยุติธรรม แล้วแต่กรณี” เหตุผลในการแก้ไขเพิ่มเติม คือ โดยที่บทบัญญัติเกี่ยวกับการจัดหาล้ามตามมาตรา 13 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน บัญญัติไม่ครอบคลุมถึงประเด็นสำคัญต่างๆ เช่น หน่วยงานที่มีหน้าที่ในการจัดหาล้าม หลักเกณฑ์คุณสมบัติและมาตรฐานของล้าม อาจเป็นปัญหาอุปสรรคแก่คู่ความหรือคู่กรณีในคดี พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ และศาล และเพื่อเป็นหลักประกันและคุ้มครองสิทธิให้ความเสมอภาคสามารถเข้าถึงความยุติธรรมอย่างเท่าเทียมกันในทิศทางและมาตรฐานเดียวกัน สามารถเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมอย่างแท้จริง

อภิปรายผล

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเรื่องกฎหมายเกี่ยวกับการจัดหาล้ามในชั้นสอบสวน จึงมุ่งศึกษาค้นคว้าวิจัยเพื่อสร้างกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดหาล้ามในชั้นสอบสวน ให้กับพนักงานสอบสวนและคู่กรณีในคดีทุกฝ่าย ได้แก่ ผู้เสียหาย ผู้ต้องหา และพยาน ที่เป็นคนไทยและชาวต่างชาติที่ไม่สามารถพูดหรือเข้าใจภาษาไทย หรือพูดหรือเข้าใจเฉพาะภาษาท้องถิ่นหรือภาษาถิ่น วัตถุประสงค์ในการวิจัย เพื่อแก้ไขถึงสภาพปัญหาในทางกฎหมาย ศึกษาเปรียบเทียบกฎหมายในเรื่องเดียวกันของไทยและต่างประเทศ และสร้างกฎหมายเพื่อแก้ไขเพิ่มเติมตัวบทกฎหมายเกี่ยวกับการจัดหาล้ามให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

1. จากการศึกษารายงานถึงสภาพปัญหาในทางกฎหมายเกี่ยวกับการจัดหาล้ามในชั้นสอบสวน พบว่ากฎหมายของไทยได้กำหนดเรื่องเกี่ยวกับล้ามไว้แล้ว แต่กฎหมายกำหนดยังไม่ครอบคลุมในประเด็นสำคัญซึ่งอาจถือได้ว่าเป็นปัญหาอันเกิดจากตัวบทกฎหมาย คือ ด้านคุณสมบัติล้ามและด้านการจัดหาล้าม กฎหมายกำหนดแต่เพียงว่ากรณีไม่สามารถพูดหรือเข้าใจภาษาไทยและไม่มีล้ามไว้เท่านั้น โดยไม่ครอบคลุมถึงเรื่องคุณสมบัติของล้ามไว้ด้วย จากการวิจัยพบว่าล้ามต้องมีคุณสมบัติ ดังนี้ ล้ามต้องจบการศึกษาด้านภาษาศาสตร์อย่างน้อยระดับปริญญาตรี ต้องมีความรู้และความสามารถทั้งภาษาไทยและภาษาที่จะทำการแปลใกล้เคียงกับเจ้าของภาษา ล้ามจำเป็นต้องได้รับการฝึกอบรมและผ่านการทดสอบด้านการล้ามด้วย และล้ามต้องได้รับการประเมินผลตามเกณฑ์ที่กำหนด สำคัญสุดล้ามต้องมีคุณธรรมและความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น และด้านการจัดหาล้ามหรือวิธีการจัดหาล้ามพบว่า การที่กฎหมายกำหนดแต่เพียงให้พนักงานสอบสวนมีหน้าที่ต้องจัดหาล้ามโดยไม่ชักช้าโดยไม่ได้กำหนดถึงวิธีการจัดหาล้ามที่ชัดเจนให้สามารถจัดหาล้ามได้จากที่ใด โดยวิธีการใดนั้น ถือได้ว่าเป็นอีกหนึ่งปัญหาที่เกิดจากการตัวบทกฎหมายที่กำหนดไว้ไม่ครอบคลุมเช่นเดียวกัน หากการจัดหาล้ามบุคคลที่จะมาเป็นล้ามโดยไม่มีหลักเกณฑ์ด้านคุณสมบัติข้างต้น อาจเกิดปัญหาล้ามไม่มีความสามารถ

พอที่จะแปลถ้อยคำหรือประโยคที่คู่กรณีในคดีพูดหรือสื่อสารออกมาให้พนักงานสอบสวนเข้าใจได้อย่างถ่องแท้ ก็เท่ากับการจัดหาล่ามให้บุคคลนั้นไม่มีความหมาย (อรพันธ์ เต็มตามกมล, 2559)

2. จากการศึกษาเปรียบเทียบกฎหมายเกี่ยวกับการจัดหาล่ามในชั้นสอบสวนของไทยกับต่างประเทศ พบว่าประเทศไทยคล้ายกับอังกฤษในชั้นสอบสวนดำเนินการโดยตำรวจและมีหน้าที่ในการจัดหาล่าม และต่างกับสหรัฐอเมริกาและออสเตรเลียในชั้นสอบสวนจะดำเนินการโดยศาลและศาลมีหน้าที่ในการจัดหาล่าม เปรียบเทียบกฎหมายเกี่ยวกับคุณสมบัติของล่ามและการจัดหาล่ามของไทยกับต่างประเทศ ได้แก่ สหรัฐอเมริกา อังกฤษ และออสเตรเลีย ซึ่งไทยยังไม่มีกฎหมายกำหนดอย่างชัดเจนไว้ในเรื่องดังกล่าว ส่วนทั้ง 3 ประเทศที่กล่าวถึงมีกฎหมายกำหนดถึงมาตรการเกี่ยวกับคุณสมบัติล่ามและการจัดหาล่ามไว้อย่างชัดเจน เช่น สหรัฐอเมริกา กำหนดคุณสมบัติของผู้ที่จะเป็นล่ามต้องจบการศึกษาระดับปริญญาตรีและมีใบรับรองคุณวุฒิ ต้องมีความรู้ภาษาอังกฤษและภาษาที่จะทำการแปล ส่วนด้านการจัดหาล่ามมีหน่วยงานให้การรับรองและคัดเลือกผู้ที่มีคุณสมบัติเพื่อทำหน้าที่ล่าม อังกฤษ คุณสมบัติล่ามต้องผ่านงานและขึ้นทะเบียนล่าม ทุกคนต้องผ่านการตรวจสอบประวัติทางด้านอาชญากรรม หากต้องทำงานกับเด็กหรือเยาวชนหรือคนที่ด้อยสติปัญญาต้องผ่านการตรวจสอบละเอียดและลึก ส่วนการจัดหาล่ามมีหน่วยงานให้การสนับสนุนล่ามเตรียมพร้อมสำหรับให้พนักงานสอบสวนได้จัดหาล่ามให้กับคู่กรณีในคดีอาญา และออสเตรเลีย คุณสมบัติล่าม มีสถาบันล่ามและผู้แปลแห่งชาติ มีหน้าที่กำหนดมาตรฐานคุณสมบัติและรับรองวิทยฐานะของล่าม ส่วนการจัดหาล่ามจะจัดหาผ่านสถาบันล่ามและผู้แปลแห่งชาติดังกล่าว โดยจัดหาล่ามที่มีคุณสมบัติ มีทักษะ ความรู้ความสามารถ และความประพฤติตามแนวทางที่ประมวลจริยธรรมและประมวลจรรยาบรรณกำหนดไว้ จากการวิจัยพบข้อดีในเรื่องคุณสมบัติและการจัดหาล่ามดังกล่าวมาแล้วข้างต้น ซึ่งกฎหมายของไทยยังไม่ได้กำหนดไว้ หากนำเอาเนื้อหาของสาระของกฎหมายทั้ง 3 ประเทศ มาประยุกต์ใช้สร้างกฎหมายเพื่อแก้ไขเพิ่มเติมตัวบทกฎหมายเกี่ยวกับการจัดหาล่ามของไทย ให้ครอบคลุมในเรื่องคุณสมบัติและการจัดหาล่ามให้มีสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

3. จากปัญหาข้างต้นผู้ศึกษาจึงขอนำหลักกฎหมายของทั้ง 3 ประเทศ ที่มีการบัญญัติถึงหลักเกณฑ์คุณสมบัติของล่ามและการจัดหาล่ามมาเป็นแนวทางในสร้างกฎหมายเพื่อแก้ไขข้อบกพร่อง โดยนำผลการวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยเรื่องสภาพปัญหาในทางกฎหมายและเปรียบเทียบกฎหมายของต่างประเทศ นำข้อดีของแต่ละประเทศมาประยุกต์ใช้อย่างเหมาะสมเพื่อให้กฎหมายของไทยสมบูรณ์ยิ่งขึ้น เรื่องหลักเกณฑ์คุณสมบัติของล่ามตามกฎหมายของไทย พบว่าตัวบทกฎหมายเดิมที่เกี่ยวข้องกับล่ามได้กำหนดไว้แล้วแต่ไม่ครอบคลุมในบางประเด็นสำคัญต้องมีการแก้ไขเพิ่มเติม ได้แก่ ประเด็นคุณสมบัติล่ามและวิธีการจัดหาล่าม ขอนำเสนอเป็นแนวทางในการสร้างกฎหมายเพื่อปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมตัวบทกฎหมายไทยที่เกี่ยวกับการคุณสมบัติล่ามและการจัดหาล่าม ดังนี้ เพื่อให้เป็นไปในแนวทางและ

มาตรฐานเดียวกัน ล่ามต้องจบการศึกษาด้านภาษาศาสตร์ ต้องมีความรู้ภาษาไทยและภาษาที่จะแปลเป็นอย่างดี ล่ามทุกคนต้องผ่านการตรวจสอบประวัติอาชญากรรม ส่วนวิธีการจัดหา ล่าม ต้องจัดตั้งหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่กำหนดหลักเกณฑ์มาตรฐานคุณสมบัติของล่าม สรรหา คัดเลือก ฝึกอบรมทักษะบุคคลที่จะมาเป็นล่าม ตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของล่าม ตลอดจนการกำหนดโทษล่ามที่ฝ่าฝืนจนเป็นเหตุให้คู่กรณีในคดีหรือทางราชการได้รับความเสียหาย

สรุป/ข้อเสนอแนะ

ผลการศึกษาวิจัยกฎหมายเกี่ยวกับการจัดหาล่ามในชั้นสอบสวนตามวัตถุประสงค์การวิจัย พบว่าเรื่องสภาพปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการจัดหาล่าม ตามตัวบทกฎหมายของไทยที่เกี่ยวข้องกับล่ามเดิมได้กำหนดไว้แล้วในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 13 แต่เนื้อหาของตัวบทกฎหมายไม่ครอบคลุมในประเด็นสำคัญถือได้ว่าเป็นปัญหาอันเกิดจากตัวบทกฎหมาย บางประเด็นที่ยังขาดและมีความสำคัญ ได้แก่ ประเด็นด้านคุณสมบัติของล่ามและประเด็นการจัดหาล่าม จะจำเป็นต้องสร้างกฎหมายเพื่อแก้ไขเพิ่มเติมให้ครอบคลุมและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าด้านคุณสมบัติของล่าม ล่ามต้องจบการศึกษาด้านภาษาศาสตร์เนื่องจากล่ามต้องใช้ภาษาในวิชาชีพ ล่ามต้องมีความรู้ความชำนาญในภาษาไทยและภาษาต้นทางที่จะแปลในระดับดีเนื่องจากวิชาชีพล่ามต้องแปลภาษาที่ต่างจากภาษาไทย หากไม่มีความรู้ความชำนาญในทั้งสองภาษาย่อมเกิดปัญหาขึ้นได้ และล่ามต้องผ่านการฝึกอบรมทักษะด้านการล่ามเนื่องจากการฝึกอบรมจะทำให้ล่ามมีความรู้และทักษะที่ดี ส่วนด้านการจัดหาล่าม กฎหมายต้องกำหนดให้มีการจัดตั้งหน่วยงานของรัฐให้มีอำนาจหน้าที่ในการวางหลักเกณฑ์คุณสมบัติของล่ามให้ครอบคลุม ตลอดจนมีอำนาจหน้าที่ในการสรรหาและคัดเลือกบุคคลที่จะเป็นล่าม มีการจัดการฝึกอบรมความรู้และเสริมทักษะของล่าม และมีอำนาจในการกำหนดบทลงโทษล่ามที่ปฏิบัติหน้าที่ฝ่าฝืนจนเกิดความเสียหายแก่คู่กรณีในคดีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือแก่ทางราชการ เปรียบเทียบกฎหมายในเรื่องเดียวกันกับกฎหมายต่างประเทศ ได้แก่กฎหมายสหรัฐอเมริกา กฎหมายอังกฤษ และกฎหมายออสเตรเลียแล้ว พบว่ากฎหมายของประเทศเหล่านี้ มีวิธีการในการกำหนดคุณสมบัติและการจัดหาล่าม ซึ่งสามารถนำมาประยุกต์ปรับปรุงเพื่อกำหนดคุณสมบัติและการจัดหาล่ามตามกฎหมายไทยได้ กฎหมายของสหรัฐอเมริกา กำหนดให้ศาลมีหน้าที่ในการจัดหาล่าม และกำหนดให้มีหน่วยงานอื่น สนับสนุนศาลในการเตรียมพร้อมบุคคลผู้มีคุณสมบัติที่จะทำหน้าที่ล่ามให้ศาล ได้แก่ สภาดูลาการ มีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดคุณสมบัติล่าม และสำนักงานบริหารศาลมีอำนาจหน้าที่ในการจัดสรรบุคคลเหล่านั้นมาให้ศาลเลือกต่อไป นอกจากนี้ศาลยังสามารถใช้ดุลยพินิจที่จะเปลี่ยนตัวล่ามได้ทันทีเมื่อเห็นว่าขาดคุณสมบัติ กฎหมายของอังกฤษ หน่วยงานจัดหาล่ามคือพนักงานสอบสวนคล้ายๆ กับประเทศไทย ต่างกันที่ประเทศอังกฤษมีหน่วยงานสนับสนุนในการ

จัดหาล่าม ได้แก่ หน่วยงานบริการสังคมท้องถิ่น (Local Authority Social Services Department) มีหน้าที่จัดทำบัญชีเตรียมไว้สนับสนุนล่ามให้แก่พนักงานสอบสวน ล่ามต้องมีคุณสมบัติและผ่านการตรวจสอบประวัติอาชญากรรมทุกคน หากล่ามต้องทำงานกับเด็กหรือคนที่ด้อยสติปัญญา ล่ามต้องผ่านการตรวจสอบประวัติอาชญากรรมที่ละเอียดและลึกลงไปอีก (ศรัณยา เลิศศาสตรวิวัฒนา, 2539) สุดท้ายประเทศออสเตรเลีย หน่วยงานจัดหาล่ามได้แก่ศาล เช่นเดียวกับประเทศสหรัฐอเมริกา มีหน่วยงานสนับสนุนการจัดหาล่าม ได้แก่ สถาบันล่ามและผู้แปลประเทศออสเตรเลีย (The Australian Institute of Interpreters and Translators inc) โดยมีประมวลจริยธรรม (Code of Ethics) เป็นหลักในการตีความและการแปล และมีประมวลจรรยาบรรณ (Code of Conduct) ควบคุมการตีความและการแปลอีกชั้นหนึ่ง นอกจากนี้ยังมีหน่วยงานกำหนดคุณสมบัติรับรองวิทยฐานะล่ามและนักแปลแห่งชาติ ข้อเสนอแนะ ผู้วิจัยเห็นว่า มีความจำเป็นต้องแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 13 ให้ครอบคลุมประเด็นต่างๆ ดังนี้ ก. ประเด็นหลักเกณฑ์คุณสมบัติของล่าม ควรกำหนดให้ล่ามต้องมีคุณวุฒิด้านภาษาอย่างน้อยสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี มีความรู้ความสามารถทั้งภาษาไทยและภาษาที่จะทำการแปล ต้องผ่านการฝึกอบรมด้านการล่ามและมีการทดสอบความรู้ความสามารถในการแปล ที่สำคัญล่ามต้องมีจริยธรรม และซื่อสัตย์สุจริตต่อตนเองและผู้อื่น ข. ประเด็นการจัดหาล่ามหรือวิธีการจัดหาล่าม ต้องบัญญัติกฎหมายให้รองรับการจัดตั้งหน่วยงานของรัฐให้มีอำนาจหน้าที่ในการขึ้นทะเบียนล่ามภาษาท้องถิ่นของแต่ละภูมิภาคไว้ ตลอดจนล่ามภาษาสากลทุกภาษาที่ชาวต่างชาติส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในพื้นที่ สรรหาและคัดเลือกบุคคลที่จะเป็นล่าม เริ่มตั้งแต่การรับสมัครบุคคลที่มีความประสงค์จะเป็นล่าม การคัดเลือก และการฝึกอบรมทักษะของล่าม การตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของล่าม การบันทึกจัดเก็บข้อมูลของล่าม ตลอดจนการลงโทษล่ามที่ฝ่าฝืนหรือจงใจหรือประมาทเลินเล่อไม่ทำตามระเบียบที่วางไว้จนเป็นเหตุให้กระบวนการพิจารณาคดีอาญาได้รับความเสียหาย ตลอดจนมีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดหลักเกณฑ์ด้านคุณสมบัติของล่ามให้สมบูรณ์และครอบคลุมในทุกประเด็น

เอกสารอ้างอิง

- กฎหมายว่าด้วยล่ามในศาลของสหรัฐอเมริกา. (1827). เรียกใช้เมื่อ 2 กรกฎาคม 2564 จาก <https://www.law.cornell.edu/uscode/text/28/1827>
- กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง. (1966). เรียกใช้เมื่อ 5 กรกฎาคม 2564 จาก <https://treaties.un.org/doc/publication/unts/volume%20999/volume-999-i-14668-english.pdf>

- ณัฐอร ศรีสว่าง. (2558). การเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมสำหรับผู้ที่ไม่พูดภาษาไทย: กรณีศึกษาระบบการจัดหาล่ามในจังหวัดแม่ฮ่องสอน. ใน สารนิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ปฎิญาสากรว่าด้วยสิทธิมนุษยชน. (1948). เรียกใช้เมื่อ 3 กรกฎาคม 2564 จาก <https://www.law.cmu.ac.th/law2011/journal/e1378954318.pdf>
- พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา(ฉบับที่ 19). (2539). ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 133 ตอนที่ 61 ก. หน้า 6 (17 พฤศจิกายน 2539).
- ศรีธญา เลิศศาสตร์วัฒนา. (2539). สิทธิของผู้ต้องหาและจำเลยในการมีล่ามในการดำเนินคดีอาญา. ใน วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมนึก เขมทองคำ. (2559). การพัฒนาระบบการสอบสวนคดีอาญาของไทย. เรียกใช้เมื่อ 5 พฤษภาคม 2564 จาก <http://www.tci-thaijo.org/index.php/phdssj/article/view/67243/54855>
- สุทธิพล ทวีชัยการ. (2549). การช่วยเหลือผู้ต้องหาและจำเลยชาวต่างประเทศตามกฎหมายไทย: การจัดหาล่ามในชั้นศาล. วารสารดุลพาท, 49(2), 68-78.
- อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิมนุษยชนแห่งยุโรป. (1950). เรียกใช้เมื่อ 2 กรกฎาคม 2564 จาก <http://www.hri.org/docs/ECHR50.html>
- อรพันธุ์ เต็มตามกมล. (2559). การพัฒนาระบบการจัดหาล่ามให้แก่ผู้ต้องหาและจำเลยชาวต่างชาติ ในคดีอาญา หลักสูตรการพัฒนานักบริหารระดับสูง. กรุงเทพมหานคร: สถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม.